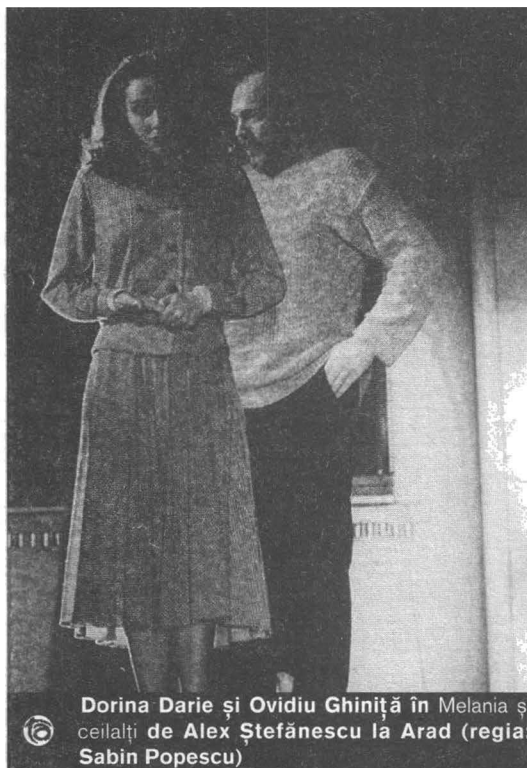

ÎN LECTURĂ ȘI SPECTACOL

Dorina Darie și Ovidiu Ghiniță în *Melania și ceilalți* de Alex Ștefănescu la Arad (regia: Sabin Popescu)

MELANIA ȘI CEILALȚI de Alex Ștefănescu ● TEATRUL DE STAT DIN ARAD ● Data reprezentației: 18 februarie 1995 ● Regia: Sabin Popescu ● Scenografia: Doru Păcurar ● Muzica: Ilie Stepan ● Distribuția: Ovidiu Ghiniță (Paul Stanciu), Dorina Darie (Marta Enăchescu), Constantin Florea (Titi Enăchescu), Adriana Ghiniță (Lilișor Vasilescu), Emilia Dima Jurcă (Madam Enăchescu), Ioan Peter (Un hoț), Ovidiu Balint (Alt hoț).

Scrisă înainte de 1989, piesa de debut a criticului literar Alex Ștefănescu nu suferă prea mult de pe urma trecerii timpului și a schimbării timpurilor. Sigur, e o comedie de moravuri, și moravurile s-au schimbat prea puțin. Dar la fel de sigur e faptul că piesa e scrisă cu talent, chiar dacă n-a avut încă parte de spectacolul care s-o lanseze pe piața teatrală. Acesta ar fi trebuit să lanseze, el însuși, un nou cuplu de interpreți, credibili deci nu fiecare în parte, ci în relația care se stabilește între ei, la vedere, pe scenă. În absența acestui „amănunt” – esențial –, orice punere în scenă devine cel mult un spectacol al intențiilor regizorale, care nu duc însă nicăieri, câtă vreme nu trec rampa.

E păcatul de care suferă în chipul cel mai evident cu putință și montarea de la Arad, semnată de Sabin Popescu (debut regizoral) cu un soi de paradoxală și inutilă rigoare a explicării intențiilor. Vor fi fost poate bune în timpul lecturii la masă, dar nu

pentru ele venim la teatru, ci pentru spectacol. Iar dacă tulburătoarea zădărnici de două ceasuri nu ne tulbură chiar deloc, dacă actorii nu ne emoționează, nu ne „iau cu ei” și nu ne conving, atunci totul rămâne chiar zădărnici. Fie ea și sub semnul celor mai bune intenții. Și degeaba o crezi pe Emilia Dima Jurcă (în Madam Enăchescu), trecând cu ușurință peste unele sublinieri ostentative, dar vii, din jocul domniei-sale, câtă vreme nu-i poți crede pe protagoniști, pe cât de „corecți”, pe atât de reci în relația care ar fi trebuit să devină și pentru noi atașantă.

Ei sunt Dorina Darie (Marta Enăchescu), actriță cu certe posibilități mai ales în registrul dramatic, și Ovidiu Ghiniță (Paul Stanciu), actor experimentat, dar care a ajuns să fie distribuit excesiv, în roluri ce nu i se mai potrivesc de mult. „Vina” nu e a lor, ci a regizorului, care și-a alcătuit prost distribuția. Dacă nu-i ai pe cei doi, nu pui piesa. Dacă o pui fără ei, poți cel mult să mai storci oarece haz dintr-un rol de coloratură precum Titi Enăchescu, șarjat în nota cunoscută de Constantin Florea, dar nu trebuie să te mai miri că spectacolul „nu se leagă”. Oricât de modern ar fi fost în **intențiile** sale, încă o dată, mai mult subliniate decât materializate, chiar și prin scenografie.

Acea paradoxală rigoare despre care vorbeam e totuși un indiciu al seriozității pregătirii profesionale dobândite de Sabin Popescu, ca om de teatru. Ea ne obligă să-l așteptăm cu interes pe regizorul cu același nume, la următorul spectacol.

VICTOR PARHON

SUFLETE OXIDATE

CAMERISTELE de Jean Genet ● TEATRUL DE STAT DIN ARAD ● Data reprezentației: 4 martie 1995 ● Regia: Ion Mânzatu ● Scenografia: Doru Păcurar ● Distribuția: Monia Pricopi (Doamna), Mirela Bucur (Solange), Liliana Popovici (Claire), Ioan Peter (Domnul).

Citesc într-o publicație – care se bucură că teatrul arădean joacă piesa **Cameristele** – un apendice la satisfacție: „Acest autor, aproape necunoscut la noi, și această piesă, aproape ne jucată pe scenele noastre”. I-aș spune confratelui gazetar, sau consorei, că autorul nu e cătuși de puțin necunoscut, iar lucrarea s-a ivit pentru prima oară în limba română cu mai mulți ani în urmă, la Ploiești, montată aici de Eugenia Ionescu; pe urmă, pe alte patru scene; iar acum o reprezintă – sau se pregătesc s-o reia – vreo trei teatre, ceea ce ar fi trebuit să comunice și foicica-program a teatrului (care informează că piesa s-a jucat la Paris, Londra și New York). Trupa din Bacău a adus în turnee la București (în 1991) și **Balconul** de Genet.

Nu semnalez amănuntele din pedanterie, și nici ca să-l necăjesc cumva pe semnatarul (ori semnatară) acelei cronicuțe, ci pentru că întâlnesc în presă prea frecvent asemenea manifestări de ignoranță blândă, sau agresivă, uneori chiar stupidă: „Brecht, care a fost interzis la noi în vechiul regim” (cu excepția a unsprezece piese de-ale sale! – să nu-ți vină a crede! **n.n.**); „Cei cincizeci de ani de întuneric, în care teatrul nostru a fost oprit să iasă dincolo de fruntariile țării” (în afara a vreo șizeci de turnee în Europa, America, Asia, Africa, **n.n.**); „Regizorii noștri mari, toți exilați din țară”; „Anonimatul din care trebuie scoase acum, **în sfârșit**, teatrele noastre de provincie” (măcar pe cel de la Craiova să-l iertăm... **n.n.**). Am citit, nu fără surprindere, chiar în revista Institutului francez, sub o iscălitură română, că Eugen Ionescu ne-a fost, amar de ani, practic necunoscut, ideile sale despre teatru, străine, piesele, puse sub embargo și că nu era voie să vorbești

 Scenă din **Cameristele de Jean Genet la Arad** (regia: Ion Mânzatu)

și să scrii despre el – ceea ce e o comedie de umor involuntar mai mult decât gras.

Nu știu exact pentru a câta oară se aduce acum la lumina reflectoarelor **Cameristele**. Din punctul meu de vedere, dacă tot pornim la „descoperirea” lui Genet, am mai putea opta și pentru cunoașterea altor scrieri de-ale sale. Le citim în fraceză, le traducem, mai îmbogățim astfel repertoriul general cu noutăți, că prea se îndesesc, de la o vreme, titluri fumate și prea se observă o scădere a puterii și poftii de lectură a unor directori, regizori – de secretari literari să nu mai vorbim...

Dar cum, totuși, regizorul Ion Mânzatu a lucrat **Cameristele**, să vedem ce anume l-a interesat să ne releve. El a conceput evoluția raportului dintre cele trei femei – surorile cameriste și stăpâna lor – într-un mod care diferă de acela al unor vechi reprezentări: cervelul o maimuțăresc pe Doamnă, care și ea se maimuțărește, încercând să mimeze o „grande dame”. Dar se vede că acea cocotă de lux a fost cândva, și ea, probabil, o biată cameristă. În acest fel, frustrarea surorilor, pofta lor criminală de vindictă apar oarecum ca rime la maniera dominatoare a stăpânei și la ridicolele ei prețiozități. Al doilea element

novator al actualei mizanscene: pe fundal, în rame ale unui soi de panopticum, apar figuri bărbătești (însă rău executate, din carton pe bețe, și incert luminate) printre care și Domnul (în text e personajul ce nu apare), fantasmă care le torturează în fapt pe toate cele trei femei. El vine, la un moment dat, în scenă, și pe viu – fie nud, fie în veșminte albe –, ceea ce constituie, iar, o trăsătură de unire în destinele protagonistelor.

Ca și în alte spectacole pe care le-a semnat la Arad – fie la teatrul dramatic, fie la cel de păpuși –, Ion Mânzatu se vădește a fi un om de idei, dar care izbutește doar în parte să le dea o expresie artistică și să le ducă până la capăt. Paravanul cu umbre – pe care l-a creat – e realizat aproximativ și afectează congruența imaginii generale. Nu se realizează misterul dorit, extrapolările de sens sunt palide. Atitudinile, mișcarea bărbatului (Ioan Peter) nu sunt pe deplin elaborate, ne lămurim greu și târziu ce e cu ivirile sale.

Interpretele, tinere, au o costumație convenabilă (o rochie amplă, roșie prevestește drama). Monia Pricopi (Doamna) joacă în vervă, cu ifose nimerite, glas adecvat, dar cade mereu în excese vocale și comportamentale. Mirela Bucur

(Solange) e ageră, impulsivă, ricanatoare, cum se cuvine, dar uneori pierde controlul rolului și dilată momente ce nu au neapărat semnificație. Claire (Liliana Popovici) e fermă, amenințătoare, are forță, nu-și dozează însă satisfăcător efectele, nu-și gradează atacurile. Se creează, de la un moment dat, o senzație de monotonie în regim de climat temperamental supraîncălzit.

Altminteri, sigur, tinerele sunt talentate (le-am văzut și în alte spectacole arădene), iar regizorul le-a distribuit curajos și în același timp întemeiat în atât de complicatele – sub raport psihologic – roluri. A tratat raporturile între aceste ființe debusolate în spiritul interferențelor nefericite dictate de autor, adăugând cu invenție un plus de motivație plauzibilă dramei ce încheie piesa.

Scenograful Doru Păcurar a contribuit la formularea metaforei principale, dar nici el n-a finalizat artistic și n-a finisat cadrul propus. Ilustrația muzicală e și aici – ca în toate spectacolele lui Ion Mânzatu – aleasă cu pricăpere, orânduită cu grijă, adecvată în totul.

VALENTIN SILVESTRU